

PROTOCOL SLIKPROBLEMEN 'T HUIS OP DE WAARD (LEIDEN)

Inleiding

Slikproblemen doen zich bijvoorbeeld voor wanneer iemand niet meer goed kan kauwen of zich telkens verslikt. Eten en drinken wordt dan gauw een kwelling in plaats van een 'gezellige' gebeurtenis en de bewoner loopt het risico te weinig vocht en voedsel binnen te krijgen.

In geval van verslikken komt er eten of drinken in de luchtpijp terecht. Wanneer iemand niet meer of alleen nog heel zwak kan hoesten, kan er voedsel in de longen terecht komen. Dan kan een longontsteking ontstaan, die in sommige gevallen levensbedreigend kan zijn. In het ergste geval kan een bewoner na verslikking onmiddellijk stikken.

Slikproblemen kunnen ontstaan door:

- Ouderdom (krachtsvermindering en gebitsproblemen)
- Neurologische problemen (beroerte, Parkinson → afname coördinatievermogen en sensibiliteit)
- Medicijnen (effect op slikbeweging of hoeveelheid speeksel)

Kenmerken van slikproblemen zijn:

- Bewoner hoest tijdens eten of drinken;
- Eten en drinken loopt uit de mond;
- Bewoner valt snel veel af, wordt mager;
- Bewoner eet erg langzaam;
- Bewoner eet alleen pap;
- Bewoner geeft aan dat kauwen of slikken pijn doet;
- Bewoner heeft geen zin in eten en drinken;
- Bewoner wordt snel moe bij eten en drinken;
- De stem van de bewoner klinkt anders, 'borreilig'.

Doel

Slikproblemen worden tijdig herkend waarna adequate interventie plaats vindt middels het inschakelen van de juiste deskundige.

In geval van verslikken wordt op juiste wijze ingegrepen, volgens de in deze procedure beschreven volgorde.

Uitgangspunten

- Het protocol 'slikproblemen' is van toepassing op alle bewoners van woon- en zorgcentrum 't Huis op de Waard;
- Het is de taak van alle medewerkers van 't Huis op de Waard om goed op te letten tijdens het eten en drinken door bewoners;
- Behandeling van slikproblemen vindt pas plaats na instemming van de bewoner en dient in overeenstemming te zijn met diens wensen en behoeften.

Procedure

I. Slikproblemen

- Degene die een slikprobleem bij een bewoner signaleert, geeft dit door aan de teamleider of aan één van de verzorgenden niveau III van de afdeling;
- De teamleider of de verzorgende niveau III bepaalt of interventie nodig is en neemt zonnodig contact op met de huisarts;
- De huisarts bepaalt of behandeling nodig is en na instemming van de bewoner wordt door de huisarts doorverwezen naar de logopedist, diëtist, fysiotherapeut, ergotherapeut en/of tandarts/mondhygiëniste;
- De teamleider of verzorgende niveau III stelt de familie op de hoogte van de behandeling;
- Afspraken die voortvloeien uit de behandeling worden door de verzorging genoteerd in het zorgdossier en, indien nodig, opgenomen in het zorgplan;
- De verzorging heeft de verantwoordelijkheid in de gaten te houden of de bewoner de afspraken omtrent de behandeling nakomt en dus voldoende vocht en voedsel binnen krijgt, daartoe kan eventueel gestart worden met het invullen van intakeijsten;
- Als gesignaleerd wordt dat het slikprobleem niet verdwijnt of dat het terugkeert, wordt deze procedure opnieuw doorlopen;
- Neem altijd rustig de tijd om een bewoner met slikproblemen te begeleiden tijdens het eten.

II. Verslikken

Als een bewoner zich verslikt en dreigt te stikken, zijn er enkele mogelijkheden om in te grijpen:

- Weghalen van de voedselbrok
  - Druk met de vingers op de onderkin, zodat de mond zo wijd mogelijk openstaat;
  - Haal een eventueel loszittend kunstgebit uit de mond;
  - Probeer nu met de middelvinger achterin de keel de voedselbrok te voelen en deze met de vinger uit de keel te 'vissen'.
- Noodgeval: greep van Heimlich
  - Ga achter de bewoner staan, die staat of zit;
  - Sla de armen om het middel van de bewoner en maak met één hand een vuist;
  - Pak met de andere hand de vuist vast en leg de vuist net boven de navel in het midden op de buik;
  - Geef met beide handen krachtig een ruk schuin omhoog;
  - Zonnodig meerdere keren herhalen totdat de voedselbrok loskomt.
- Roep bij ernstig verslikken meteen hulp in en laat iemand anders een arts waarschuwen. Blijf zelf bij de bewoner.
- Blijf in alle gevallen rustig

Bijzonderheden

Een goede mondverzorging kan preventief werken in geval van slikproblemen en verslikken. Problemen met het gebit kunnen tot slikproblemen leiden. Vaak ook blijft er eten achter in de mond dat bij verslikken in de longen terecht kan komen. Mondzorg is dus belangrijk! *Raadpleeg hiervoor het protocol mondverzorging.*

Bijlage: lijst van medicijnen die slikproblemen kunnen veroorzaken

NEVENEFFECTEN VAN MEDICATIE OP DE SLIKFUNCTIE

MEDICIJN	NEVENEFFECT
Antidepressiva Anticholinergica Antihypertensiva Diuretica Opiaten Antipsychotica Antiemetica Spierverslappers Antihistaminica	Droge mond
Theophylline Nitraten Calcium antagonisten Anticholinergica Diazepam Morfine	Ontstaan van oprisping / braken
Antibiotica Ascorbinezuur ASA / NSAIDS IJzersulfaat Prednison Kaliumchloride Quinidine Theophylline	Beschadigingen aan slokdarm
Antipsychotica Metoclopramide Prochlorperazine	Extra-pyramidale effecten (o.a. verminderde spierfunctie in mond en slokdarm)